

Năm nước Nhóm BRICS đề xuất việc không sử dụng đồng đô la Mỹ liệu có dễ thực hiện?

- * **BRICS 2009:** Loạn báo sự cần thiết cho một đồng tiền dự trữ toàn cầu mới, nhằm thay thế sự thống trị của đồng đô la Mỹ.
- * **BRICS 2022:** Một liên minh mới nhằm chống lại trật tự thế giới do Hoa Kỳ lãnh đạo, đồng thời mở rộng dấu ấn kinh tế và chính trị.
- * **Ông Tập (2022):** Toàn cầu hóa kinh tế là một yêu cầu khách quan đối với sự phát triển của lực lượng sản xuất và là một xu thế lịch sử không thể cưỡng lại.
- * **Ông Putin (2022):** Nga đang phát triển "các cơ chế trao đổi đồng tiền dự trữ quốc tế" để giảm sự phụ thuộc vào đồng đô la và đồng euro.
- * **Cambridge Org (2021):** Mặc dù nhóm BRICS đã đề xuất việc phi đô la hóa, nhưng trong hiện tại, đồng đô la Mỹ vẫn là đồng tiền thống trị toàn cầu, và một loại tiền tệ khác sẽ không có khả năng sớm thay thế đồng đô la.
- * **Sputnik News, Nga (2022):** Thực tế đã cho thấy, Mỹ và đồng minh đang là các quốc gia có nền kinh tế mạnh dẫn dắt kinh tế thế giới nên việc thay đổi trật tự ấy không hề dễ dàng.
- * **The Soldiers Project:** Quân đội Mỹ hiện diện tại 750 căn cứ quân sự Mỹ đồn trú trên 80 quốc gia thuộc 5 Châu lục, để ...

Theo tin tức báo chí loan tải, 5 nước thuộc Nhóm BRICS xây dựng một đồng tiền dự trữ quốc tế dựa trên rổ tiền tệ của các nước trong Nhóm đang được thiết kế nhằm thay thế đồng tiền của Mỹ. Tuy nhiên, việc thay thế này thực tế là lật đổ vai trò của Mỹ và đồng USD, đồng nghĩa với việc thay đổi trật tự thế giới... Đề xuất của nhóm BRICS nhằm loại bỏ đồng đô la tiến hành ra sao và liệu có thành công? Để trả lời cho câu hỏi này tưởng nên lược qua phần tóm lược trích đoạn sau dựa vào bản văn của các cơ quan truyền thông từ Ấn Độ, Đức, Pháp, Trung Đông và Mỹ bản về cuộc họp của Nhóm BRICS được tổ chức vào ngày 23.6.2022 vừa qua, cùng với bản nghiên cứu của Đại học Canbridge nước Anh và của cơ quan truyền thông Sputnik nước Nga về tham vọng của Nhóm BRICS liên quan đến đề xuất phát triển đồng tiền mới nhằm thay thế đồng đô la của Mỹ.

*** Lịch sử hình thành Nhóm BRICS**

Các Bộ trưởng ngoại giao của bốn nước BRIC đã gặp nhau tại thành phố New York (Hoa Kỳ) trong tháng 9 năm 2006, tổ chức hàng loạt cuộc họp cấp cao. Hai năm sau, cuộc họp ngoại giao quy mô hơn đã được tổ chức tại Yekaterinburg, Nga, vào ngày 16 Tháng 5 năm 2008.

Bốn nước BRIC đã tiến hành họp Hội nghị thượng đỉnh chính thức vào ngày 16 tháng 6 năm 2009 tại Yekaterinburg thuộc Nga, với sự tham dự của các nhà lãnh đạo như Luiz Inacio Lula da Silva-Ba Tây, Dmitry Medvedev-Nga, Manmohan Singh-Ấn Độ, và Hồ Cẩm Đào-Trung Quốc. Nội dung của Hội nghị thượng đỉnh nhằm cải thiện tình hình kinh tế toàn cầu và cải cách các tổ chức tài chính, thảo luận về việc bốn nước có thể hợp tác vào các hoạt động tốt hơn trong tương lai. Nhóm còn thảo luận việc đóng góp của các nước đang phát triển, chẳng hạn như các thành viên BRIC có thể tham gia nhiều hơn vào các vấn đề toàn cầu. Kết quả của hội nghị thượng đỉnh Yekaterinburg, các quốc gia BRIC đã công bố sự cần thiết về một đồng tiền dự trữ toàn cầu mới, trong đó sẽ có tính đa dạng, ổn định và nhiều triển vọng. Mặc dù không trực tiếp đối đầu với sự thống trị của đồng đô la Mỹ - nhưng họ muốn làm sụt giảm giá trị của đồng USD so với các đồng tiền khác trên thế giới.

Theo Goldman Sachs dự báo, nếu không có gì xảy ra dựa về dự tính của họ, 50 năm nữa các nước BRIC sẽ là những thế lực kinh tế rất lớn của thế giới. Chỉ trong vòng 40 năm (kể từ lúc Goldman Sachs công bố nghiên cứu của mình năm 2003), quy mô kinh tế của (GDP tính theo dollar Mỹ) các nước BRIC đều sẽ vượt qua các nước G6 (Anh, Đức, Ý, Mỹ, Nhật

Bản, Pháp) về GDP. Theo dự tính quy mô nền kinh tế của Ấn Độ sẽ vượt Nhật Bản vào năm 2032, còn của Trung Quốc sẽ vượt Mỹ vào năm 2041. Năm 2003, tổng GDP tính bằng dollar Mỹ của BRIC bằng 15% của tổng GDP của G6. Nhưng đến năm 2040 thì sẽ trở nên ngang bằng và đến năm 2050 sẽ lớn gấp rưỡi. Năm 2050, sáu nền kinh tế lớn nhất thế giới sẽ lần lượt là Trung Quốc, Mỹ, Ấn Độ, Nhật Bản, Brasil và Nga. Đó là theo dự tính nếu không có các biến cố...

Vào năm 2011, BRIC trở thành BRICS (thêm Nam Phi gia nhập) gồm có 5 thành viên. Với Nga có thể là ngoại lệ, thì các thành viên BRICS được coi là các quốc gia công nghiệp hóa mới phát triển, nhưng là các nền kinh tế lớn và có ảnh hưởng đáng kể về các vấn đề khu vực và toàn cầu. Năm 2012, năm nước nhóm BRICS có dân số là 42% dân số thế giới, với GDP chiếm khoảng 13,6 nghìn tỷ USD (25%), và khoảng 4 nghìn tỷ USD trong dự trữ ngoại tệ. (Theo Bách khoa Toàn thư mở)

*** Trung Quốc tổ chức cuộc họp BRICS trong bối cảnh lo ngại kinh tế gia tăng**

Theo Ấn Độ Thời Báo - Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình tổ chức một hội nghị thượng đỉnh trực tuyến (23.6.2022) với các nhà lãnh đạo Brazil, Nga, Ấn Độ và Nam Phi được gọi chung là "BRICS", trong bối cảnh gia tăng lo ngại về triển vọng kinh tế toàn cầu và sự chia rẽ chính trị ngày càng tăng giữa Bắc Kinh và New Delhi. Trong khi không có chương trình nghị sự nào được đưa ra về cuộc họp này, Ukraine có thể là điểm nổi bật trong cuộc họp. Trung Quốc đã từ chối lên án cuộc xâm lược của Nga trong khi chỉ trích các lệnh trừng phạt nhằm vào Moscow. Ấn Độ đã tăng mạnh lượng mua dầu của Nga và Nam Phi đã bỏ phiếu trắng trong một cuộc bỏ phiếu của Liên Hợp Quốc lên án hành động của Nga.

Cùng với ông Tập, Thủ tướng Ấn Độ Narendra Modi, Tổng thống Nga Vladimir Putin, Tổng thống Nam Phi Cyril Ramaphosa và Tổng thống Brazil Jair Bolsonaro dự kiến sẽ tham gia hai ngày thảo luận. Trung Quốc đã tìm cách sử dụng các cuộc họp BRICS để nâng cao tầm nhìn về một liên minh mới nhằm chống lại trật tự thế giới dân chủ tự do do Hoa Kỳ lãnh đạo, đồng thời mở rộng dấu ấn kinh tế và chính trị của mình - to counter the US-led liberal democratic world order while expanding its economic and political footprint. Ông Tập cam kết với ý tưởng về một phương thức quản trị toàn cầu thay thế - nhưng chủ yếu là độc tài - đầu tư mạnh vào các quốc gia như Campuchia, trong khi đàn áp các quyền dân sự ở Hồng Kông và tăng cường quân đội để khẳng định các yêu sách của mình ở Biển Đông và các mối đe dọa thôn tính Đài Loan bằng vũ lực.

Trong bài phát biểu tại Hội nghị thượng đỉnh kinh tế BRICS hôm thứ Tư (22.6.2022), ông Tập cho biết cuộc xung đột ở Ukraine đã "giống lên hồi

chuông cảnh báo cho nhân loại," tiếp tục quan điểm trung lập chính thức trong khi ủng hộ đồng minh Nga.

Ông Tập cho biết việc áp đặt các biện pháp trừng phạt có thể dẫn đến việc "gây ông đập lưng ông" và là "con dao hai lưỡi", và cộng đồng toàn cầu sẽ phải gánh chịu hậu quả khi xu hướng kinh tế và dòng tài chính toàn cầu bị "chính trị hóa, cơ giới hóa và vũ khí hóa". Ông Tập nói: "Toàn cầu hóa kinh tế là một yêu cầu khách quan đối với sự phát triển của lực lượng sản xuất và là một xu thế lịch sử không thể cưỡng lại".

Trong một đoạn video được ghi lại, Bolsonaro (Ba Tây) không đề cập đến bất kỳ quốc gia nào và nói rằng "bối cảnh quốc tế hiện tại là nguyên nhân đáng lo ngại vì những rủi ro đối với dòng chảy thương mại và đầu tư đối với sự ổn định của chuỗi cung ứng năng lượng và đầu tư." Ông nói thêm: "Phản ứng của Brazil đối với những thách thức này không phải là tự đóng cửa".

Kể từ khi BRICS được thành lập vào năm 2009, Nam Phi và Brazil đã chứng kiến nền kinh tế của họ rơi vào khủng hoảng trong khi tăng trưởng của Trung Quốc giảm mạnh, và Nga sau khi xâm lược Ukraine đã bị các nước phương Tây áp đặt các biện pháp trừng phạt kinh tế.

Trong khi đó, Trung Quốc và Ấn Độ có mối thù về tranh chấp biên giới và quan hệ đối tác quốc phòng giữa New Delhi với Mỹ, Nhật Bản và Australia trong cái được gọi là "Bộ tứ". Các cuộc giao tranh dọc biên giới Ấn-Trung dẫn đến cuộc xung đột vào năm 2020, làm cho cả hai bên đều bị tổn thương. [1]

*** Putin thề sẽ chuyển hướng xuất khẩu của Nga sang các quốc gia BRICS**

Ông Vladimir Putin đã phát biểu trước một cuộc họp của các nước BRICS, trong khi ông Tập của Trung Quốc cảnh báo về việc "mở rộng các liên minh quân sự".

Tổng thống Nga Vladimir Putin hôm thứ Tư (22.6.2022) cho biết Moscow đang trong tiến trình chuyển hướng thương mại và xuất khẩu dầu sang các nước BRICS do các lệnh trừng phạt của phương Tây. Nền kinh tế của Nhóm BRICS chiếm hơn 40% dân số toàn cầu và gần 1/4 tổng sản phẩm quốc nội của thế giới. Sau cuộc xâm lược của Nga vào Ukraine ngày 24 tháng 2, phương Tây đã áp đặt các lệnh trừng phạt sâu rộng, bao gồm hạn chế nhập khẩu dầu của Nga. Để vượt qua các lệnh trừng phạt, Nga đang cố gắng tăng cường quan hệ chặt chẽ hơn với châu Á để thay thế các thị trường mà nước này đã mất ở EU và Mỹ.

• Dầu của Nga bán cho Trung Quốc và Ấn Độ

Phát biểu qua video tại buổi khai mạc diễn đàn kinh doanh BRICS, Putin tố cáo "việc thực thi vĩnh viễn các biện pháp trừng phạt có động cơ chính trị" mâu thuẫn với "nhận thức chung và logic kinh tế cơ bản". Tổng thống Nga cho biết: "Nhiều doanh nhân của các nước chúng ta buộc phải phát triển kinh doanh trong những điều kiện khó khăn khi các đối tác phương Tây bỏ qua các nguyên tắc cơ bản của kinh tế thị trường, thương mại tự do, cũng như quyền bất khả xâm phạm về tài sản tư nhân".

Ông Putin kêu gọi tăng cường mối quan hệ trong Nhóm. Theo ông Putin, Nga đang đàm phán về việc tăng cường sự hiện diện xe hơi của Trung Quốc trên thị trường Nga cũng như việc mở các chuỗi siêu thị của Ấn Độ. Ông Putin nói: "Việc Nga cung cấp dầu cho Trung Quốc và Ấn Độ đang tăng lên. Hợp tác nông nghiệp đang phát triển," cũng như việc xuất khẩu phân bón của Nga sang các nước BRICS.

Nga cũng đang phát triển "các cơ chế trao đổi tiền quốc tế thay thế" với các đối tác BRICS về loại "đồng tiền dự trữ quốc tế" được thành lập để giảm sự phụ thuộc vào đồng đô la và đồng euro, ông nói thêm - Russia is also developing "alternative international transfer mechanisms" with BRICS partners and an "international reserve currency" to reduce dependence on the dollar and euro.

• Cách Trung Quốc nhận xét về cuộc chiến ở Ukraine

Trong bài phát biểu khai mạc diễn đàn, nhà lãnh đạo Trung Quốc Tập Cận Bình cho biết: "Các quốc gia chắc chắn sẽ gặp khó khăn về an ninh nếu họ đặt niềm tin mù quáng vào vị trí sức mạnh của họ, mở rộng liên minh quân sự và tìm kiếm sự an toàn của chính họ với cái giá phải trả của người khác", ông Tập nói trên diễn đàn thông qua video. Ông nói: "Lịch sử đã chỉ ra rằng bá quyền, chính trị nhóm và đối đầu giữa các khối không mang lại hòa bình hay ổn định, mà là chiến tranh và xung đột. Trung Quốc đã từ chối chỉ trích cuộc chiến của Nga tại Ukraine, đồng thời lên án các lệnh trừng phạt do Mỹ dẫn đầu nhằm vào Nga và cáo buộc phương Tây khiêu khích Moscow. - Theo Cơ quan truyền thông nước Đức, DW. [\[2\]](#)

* Tại hội nghị BRICS Ông Tập cảnh báo về việc “mở rộng liên minh quân sự”

Bắc Kinh tổ chức cuộc họp của nhóm BRICS có ảnh hưởng đến các nền kinh tế mới nổi. Ông Tập nói trên diễn đàn kinh doanh BRICS rằng "cuộc khủng hoảng Ukraine là ... một hồi chuông cảnh tỉnh" và cảnh báo chống lại "việc mở rộng liên minh quân sự và tìm kiếm an ninh của chính họ với cái giá là an ninh của các nước khác". Trong một cuộc điện thoại vào tuần

trước, ông Tập đã đảm bảo với người đồng cấp Nga Vladimir Putin rằng Trung Quốc sẽ ủng hộ các lợi ích cốt lõi của Moscow về "chủ quyền và an ninh" - đã khiến Hoa Kỳ cảnh báo Bắc Kinh về nguy cơ "sai lầm của lịch sử". Các nhà lãnh đạo của Nhóm 7 quốc gia (G7) sẽ gặp nhau vào tuần tới tại Đức để thảo luận về cách thức tiến hành các biện pháp trừng phạt chống lại Nga.

- **Thế giới bị chia rẽ**

Hội nghị thượng đỉnh BRICS diễn ra trong bối cảnh quân đội Nga tiếp tục tấn công miền đông Ukraine sau khi xâm lược nước này 4 tháng trước. Theo dữ liệu từ công ty nghiên cứu Rystad Energy cho thấy, Ấn Độ đã mua lượng dầu của Nga nhiều gấp 6 lần từ tháng 3 đến tháng 5 so với cùng kỳ năm ngoái, trong khi nhập khẩu của Trung Quốc trong thời gian đó tăng gấp 3 lần. Từng là đối thủ gay gắt trong Chiến tranh Lạnh, Bắc Kinh và Moscow đã tăng cường hợp tác trong những năm gần đây. Bắc Kinh và Moscow cũng đã điều máy bay ném bom qua Biển Nhật Bản và Biển Hoa Đông trong khi Tổng thống Mỹ Joe Biden đến Tokyo vào cuối tháng 5 - báo hiệu mối quan hệ quân sự bền chặt giữa hai nước. Manoj Joshi, một tác giả và nhà bình luận địa chính trị ở New Delhi, nói với AFP: "Thế giới đã bị chia thành Đông và Tây sau cuộc chiến Ukraine".

Ông nói thêm rằng BRICS tạo ra một cơ chế để Putin sát cánh cùng các nhà lãnh đạo từ các nền kinh tế mới nổi. Ông nói: "Nó gửi một thông điệp tới Mỹ và EU, rằng họ đã không thành công trong việc cô lập Nga". Các nhà phân tích cho rằng Bắc Kinh sẽ sử dụng hội nghị thượng đỉnh để thúc đẩy mô hình quản trị và phát triển của mình vào thời điểm bất ổn toàn cầu.

Tại cuộc họp ngoại trưởng BRICS hồi tháng 5, Trung Quốc cho biết họ muốn các nền kinh tế mới nổi khác tham gia vào nhóm này, Madhu Bhalla, giáo sư và biên tập viên của tạp chí India Quarterly cho biết. "Sự gia nhập của các thành viên khác ... những người theo đường lối Trung Quốc sẽ giúp chuyển hướng chương trình nghị sự của Nhóm gần với chương trình nghị sự của Trung Quốc". Theo hãng tin Pháp AFP ngày 22.6.2022.[\[3\]](#)

- *** Tâm lý Chiến tranh Lạnh': Ông Tập tố cáo 'lạm dụng các biện pháp trừng phạt'**

Theo bản văn của hãng tin Qatar, Al Jazeera -Tại cuộc họp của các quốc gia BRICS, nhà lãnh đạo Trung Quốc nói rằng thế giới phải rời xa bá quyền do Mỹ dẫn đầu và hướng tới một "tương lai hòa hợp". Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình cho biết thế giới nên phản đối các biện pháp trừng phạt đơn phương của một số quốc gia nhằm duy trì sức mạnh chính trị và quân sự của họ. Các quốc gia cần "từ chối tâm lý Chiến tranh Lạnh

và sự đối đầu giữa các khối, phản đối các biện pháp trừng phạt đơn phương và lạm dụng các biện pháp trừng phạt, đồng thời hình thành một đại gia đình thuộc một cộng đồng với một tương lai chung cho nhân loại”, ông Tập nói.

Trong khi đó, Tổng thống Nga Vladimir Putin đã đổ lỗi cho “hành động thiếu suy nghĩ và ích kỷ của một số quốc gia” gây ra cuộc khủng hoảng kinh tế toàn cầu, đồng thời nói thêm, “hợp tác trung thực và cùng có lợi” là cách duy nhất để giải quyết tình trạng này. “Tình trạng khủng hoảng này đã xảy ra trong nền kinh tế toàn cầu bởi những hành động thiếu suy nghĩ và ích kỷ của một số quốc gia, những người sử dụng các cơ chế tài chính, về cơ bản đã phạm những sai lầm trong chính sách kinh tế vĩ mô ảnh hưởng đến toàn thế giới,” Putin nói. Nhà lãnh đạo Nga cũng cho biết uy tín của BRICS trên toàn cầu đang “tăng đều” khi các nước thành viên hợp tác sâu rộng hơn và hướng tới “một hệ thống quan hệ giữa các quốc gia thực sự đa cực”.

• **Chống lại các chính sách do Hoa Kỳ lãnh đạo**

Trung Quốc đã tìm cách sử dụng các cuộc họp BRICS để nâng cao tầm nhìn về một liên minh nhằm chống lại trật tự thế giới dân chủ tự do do Hoa Kỳ lãnh đạo, đồng thời mở rộng dấu ấn kinh tế và chính trị của mình. Ông Tập cam kết với ý tưởng về một phương thức quản trị toàn cầu thay thế - tuy nhiên về cơ bản là độc tài, đầu tư mạnh vào các quốc gia như Campuchia, trong khi đàn áp dân quyền ở Hồng Kông và tăng cường quân đội để khẳng định yêu sách lãnh thổ ở Biển Đông và đe dọa thôn tính Đài Loan bằng vũ lực. Trong bài phát biểu tại Hội nghị thượng đỉnh kinh tế BRICS hôm thứ Tư (22.6.2022), ông Tập cho biết “toàn cầu hóa kinh tế là một yêu cầu khách quan đối với sự phát triển của lực lượng sản xuất và là một xu hướng lịch sử không thể cưỡng lại. [4]

*** Ukraine là đề tài hàng đầu của Hội nghị thượng đỉnh BRICS tại Trung Quốc**

Theo VOA News - Tên nước Ukraine hầu như không được đề cập công khai nhưng thường được ám chỉ khi các nhà lãnh đạo Nhóm BRICS phát biểu tại buổi khai mạc hội nghị thượng đỉnh trực tuyến do Bắc Kinh tổ chức (23.6.2022). Trong số các quốc gia thành viên BRICS - Nhóm bàn thảo về một cơ chế nhằm thay thế cho trật tự thế giới tự do do Hoa Kỳ lãnh đạo. Nhận xét của ông Tập hôm thứ Tư (22.6.2022) tại diễn đàn kinh doanh BRICS trước hội nghị thượng đỉnh thậm chí còn phiến diện hơn. Ông nói: “Chúng ta trong cộng đồng quốc tế nên từ chối các trò chơi có tổng bằng không và cùng nhau chống lại chủ nghĩa bá quyền và cường quyền”.

• Tránh chính sách tiêu cực lan tỏa

Ông Tập nói, các nước phát triển lớn nên áp dụng các chính sách kinh tế có trách nhiệm và tránh các chính sách tiêu cực lan tỏa có thể gây thiệt hại nặng nề cho các nước đang phát triển. Khi đề cập đến Ukraine, không giống như những người khác muốn tránh né, ông Tập đã trực tiếp nói: “Sự kết hợp của đại dịch COVID-19 và cuộc khủng hoảng Ukraine đã dẫn đến sự gián đoạn đối với chuỗi cung ứng và công nghiệp toàn cầu... các thị trường mới nổi và các nước đang phát triển đã phải chịu gánh nặng.”

Về phía Nga, nhà lãnh đạo Nga Vladimir Putin hôm thứ Năm (23.6.2022) đã gửi lời cảm ơn đến ông Tập và “tất cả những người bạn Trung Quốc của chúng tôi” và nhấn vào “những hành động ích kỷ của một số quốc gia” mà ông ta cho rằng đã đẩy nền kinh tế toàn cầu vào một cuộc khủng hoảng, khi đề cập đến các lệnh trừng phạt chống lại chính phủ của ông. Các quốc gia ở miền Nam địa cầu đã bị ảnh hưởng nặng nề bởi tình trạng mất an ninh lương thực và giá dầu tăng do cuộc khủng hoảng Ukraine gây ra, và ông Putin lưu ý rằng Nga có thể “trông đợi vào sự ủng hộ của nhiều quốc gia châu Á, châu Phi và châu Mỹ Latinh đang nỗ lực theo đuổi chính sách độc lập”.

Nam Phi, một trong những nền dân chủ trong nhóm BRICS, đã bị chỉ trích rộng rãi vì có lập trường trung lập về cuộc xung đột Ukraine. Tại hội nghị thượng đỉnh hôm thứ Năm (23.6.2022), Tổng thống Cyril Ramaphosa ít cứng rắn hơn các nhà lãnh đạo khác. Ông nói: “Phù hợp với các nguyên tắc về chính sách đối ngoại của chúng tôi, Nam Phi tiếp tục kêu gọi đối thoại và thảo luận hướng tới giải quyết hòa bình các xung đột trên toàn thế giới”.

• Những tầm nhìn khác nhau

Tuyên bố chung của Nhóm được cho là mơ hồ, nhấn mạnh quan điểm khác nhau của các quốc gia BRICS về vấn đề này. “Chúng tôi đã thảo luận về tình hình ở Ukraine và nhắc lại các lập trường quốc gia của chúng tôi như đã bày tỏ tại các diễn đàn thích hợp, đó là UNSC [Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc] và UNGA [Đại hội đồng Liên hợp quốc]. Chúng tôi ủng hộ các cuộc đàm phán giữa Nga và Ukraine”, tuyên bố cho biết thêm. BRICS đã ủng hộ Liên Hợp Quốc hỗ trợ nhân đạo cho khu vực.

Về vấn đề tăng cường hợp tác quốc tế trong cuộc chiến chống COVID - 19, Ramaphosa (Nam phi) lên tiếng phương Tây đã không tuân thủ “các nguyên tắc đoàn kết và hợp tác khi nói đến việc tiếp cận công bằng với vắc xin”. Ông nói: “Chúng tôi kêu gọi các nền kinh tế phát triển, các cơ quan quốc tế và các nhà hảo tâm mua vắc xin từ các nhà sản xuất tại các nền kinh tế đang phát triển, bao gồm cả ở châu Phi. Mặc dù hướng tới

mục tiêu thể hiện một mặt trận thống nhất chống lại Mỹ và các đồng minh, các quốc gia thành viên BRICS cũng có những bất đồng giữa họ. Bolsonaro trước đây đã đưa ra các tuyên bố chống Trung Quốc, trong khi Ấn Độ thách thức Bắc Kinh ở biên giới Ladakh nơi đang xảy ra các cuộc tranh chấp. Vào thứ Tư, trước hội nghị thượng đỉnh BRICS, Bộ trưởng Ngoại giao Trung Quốc Vương Nghị đã gặp Đại sứ Ấn Độ tại Trung Quốc, Pradeep Kumar Rawat. Trong bản tóm tắt về cuộc họp, Bắc Kinh tuyên bố hai nước nên tiếp tục tìm kiếm “giải pháp thông qua đối thoại và trao đổi ý kiến” về “vấn đề ranh giới” và rằng “lợi ích chung giữa Trung Quốc và Ấn Độ vượt xa sự khác biệt”.

• Mở rộng BRICS

Ngoài ra, Trung Quốc đã hỗ trợ việc mở rộng BRICS nhằm bao gồm các quốc gia khác. Ông Tập nói trong phát biểu của mình tại hội nghị: “Mang trong mình dòng máu tươi mới sẽ tiếp thêm sức sống mới cho sự hợp tác BRICS và nâng cao tính đại diện cũng như ảnh hưởng của BRICS”. Phát ngôn viên họ Triệu của BNG Trung Quốc nói rằng “để tăng cường đoàn kết và hợp tác giữa các thị trường mới nổi và các nước đang phát triển”, lần đầu tiên các quan chức và ngoại trưởng của Argentina, Ai Cập, Indonesia, Kazakhstan, Nigeria, Các Tiểu vương quốc Ả Rập Thống nhất, Ả Rập Saudi, Senegal, và Thái Lan, được mô tả là các nước BRICS Plus, đã được mời tham dự cuộc họp trực tuyến vào tháng 5 của các bộ trưởng ngoại giao thuộc Nhóm BRICS. Tuyên bố chung của BRICS ủng hộ các cuộc thảo luận thêm về việc mở rộng thành viên của khối nhưng “nhấn mạnh sự cần thiết phải làm rõ” các chi tiết của tiến trình này. [5]

* Liệu nhóm BRICS có thể loại bỏ đồng đô la trong hệ thống tài chính toàn cầu không?

Theo tài liệu liên quan đến cuộc nghiên cứu của Viện Đại học Cambridge, Anh quốc - Nhiều học giả nhận xét về nhóm BRICS (Brazil-Nga-Ấn Độ-Trung Quốc-Nam Phi) hiện nay chưa sẵn sàng như là một liên minh nhằm phi đô la hóa, mặc dù nhóm này đã đề xuất nhiều sáng kiến nhằm vào việc phi đô la hóa để giảm rủi ro tiền tệ và bỏ qua các lệnh trừng phạt của Mỹ. Bản nghiên cứu này viết về khuôn khổ “Con đường dẫn đến việc phi đô la hóa - Pathways to De-dollarization”, áp dụng, phân tích các cơ chế thị trường và thể chế mà các nước BRICS đã tạo ra ở nhiều cấp độ của BRICS và BRICS Plus. Trong khuôn khổ này xác định các nhà lãnh đạo và tín đồ của liên minh muốn phi đô la hóa, BRICS đánh giá mức độ mạnh mẽ và cách thức BRICS huy động các bên liên quan khác. Để hoàn thành bản nghiên cứu này, các tác giả truy tìm, phân tích nội dung, phỏng vấn, và phân tích thống kê dữ liệu thị trường về các hoạt động của BRICS trong giai đoạn 2009-2021. Họ nhận thấy rằng các sáng kiến về phi đô la

hóa của BRICS đã thiết lập cơ sở hạ tầng cho một hệ thống tài chính toàn cầu để nhằm thay thế đồng đô la trong tương lai. "..."*(Ghi chú của người viết: Theo chuyên gia Jayant Menon, thuộc Ngân hàng Phát triển châu Á – ADB, sự phụ thuộc vào đồng đô la được gọi là « đô la hóa », phản ánh sự thiếu tin tưởng vào đồng tiền quốc gia của họ).*

Nghiên cứu này sử dụng dữ liệu hợp tác BRICS mới và tiến trình phi đô la hóa của Nhóm BRICS như một nghiên cứu điển hình, các sáng kiến “cải cách hiện trạng” của nó cho đến nay hầu hết chỉ ở cấp nhóm, tiểu nhóm và đơn phương và chưa đạt được những thành tựu cụ thể ngoài cấp nhóm. Nhóm BRICS đã thể hiện sức mạnh liên minh ở mức độ tương đối cao trong việc theo đuổi các sáng kiến “tự thực hiện”, bằng chứng là việc sử dụng Ngân Hàng Phát Triển mới để việc phi đô la hóa tài chính được phát triển; cam kết của các thành viên đối với một BRICS tương lai hy vọng sẽ thay thế cho SWIFT; lập kế hoạch chung cho một loại tiền kỹ thuật số BRICS; và các nỗ lực tiếp cận BRICS Plus rộng lớn hơn, giúp các thành viên BRICS đạt được quyền tự chủ cao hơn. Hơn nữa, họ cũng mở rộng ảnh hưởng của BRICS bằng cách giúp tạo ra phạm vi ảnh hưởng phi đô la hóa của BRICS. Do đó, họ cung cấp các thành phần quan trọng để có thể phát triển một hệ thống tài chính không đồng đô la được thay thế do BRICS quản lý.

Phân tích của chúng tôi (Cambridge) cho thấy rằng mặc dù Nga là nước cương quyết nhất và tích cực nhất trong việc theo đuổi phi đô la hóa, nhưng Trung Quốc có năng lực nhất và đưa ra các thách thức đáng tin cậy hơn đối với quyền bá chủ của đồng đô la trong các thành viên BRICS. Các thành viên khác ít nhiệt tình hơn đối với việc phi đô la hóa, nhưng họ vẫn tham gia. Điều đó nói lên rằng, giả định ban đầu của chúng tôi rằng các sáng kiến phi đô la hóa của BRICS không nhằm vào việc buôn bán đồng đô la mà là một phản ứng chống lại quyền bá chủ của đồng đô la. Mặc dù Nga có thể là một đối thủ chiến lược duy nhất, nhưng hành vi của nước này khiến người ta nhớ đến lời cảnh báo của cựu Bộ trưởng Tài chính Mỹ Jack Lew vào năm 2016 rằng “chúng ta càng tạo điều kiện cho việc sử dụng đồng đô la và hệ thống tài chính của chúng ta tuân thủ chính sách đối ngoại của Hoa Kỳ, thì càng có nhiều rủi ro sự chuyển dịch sang các loại tiền tệ khác và các hệ thống tài chính khác trong trung hạn tăng lên” (Tham khảo LewLew, 2016). Chúng tôi nhận thấy rằng rủi ro tài chính toàn cầu chuyển sang một hệ thống tài chính thay thế là có thật. Trong khi hậu quả trước mắt của sự thay đổi này là khả năng Mỹ sử dụng các biện pháp trừng phạt đối với các đối thủ chiến lược như Nga suy giảm, thì những thách thức lâu dài là rất lớn, vì quyền trừng phạt là một công cụ quan trọng giúp *tăng cường khả năng lãnh đạo của Mỹ* mà không cần sử dụng biện pháp quân sự. Hơn nữa, nó đặt ra câu hỏi về khả năng

của Hoa Kỳ trong việc nâng cao các giá trị kinh tế và chính trị của mình trong hệ thống toàn cầu và duy trì lợi thế quyền lực mềm.

Trong hiện tại, đồng đô la Mỹ vẫn là đồng tiền thống trị tại hầu hết mọi khu vực của hệ thống tài chính toàn cầu, cho nên một loại tiền tệ khác sẽ không có khả năng sớm thay thế đồng đô la bất cứ thời gian nào. Tuy nhiên, lịch sử nhắc nhở chúng ta rằng vị thế thống trị của đồng đô la Mỹ không nên được cho là sẽ kéo dài mãi mãi. Việc phi đô la hóa là một xu hướng thể tục liên quan đến việc tích lũy nhiều sáng kiến chính sách gia tăng nhằm khuyến khích các khu vực không đồng đô la.

Phân tích của chúng tôi gợi ý ba lĩnh vực đầy hứa hẹn cho việc nghiên cứu trong tương lai. **Thứ nhất**, chúng tôi đề xuất kiểm tra các ứng cử viên cá nhân hoặc liên minh không thuộc BRICS về quyền bá chủ của đồng đô la Mỹ và cách họ tương tác với hoặc bổ sung cho BRICS. Chúng tôi đã đề cập đến việc huy động “BRICS Plus”, nhưng cần phải chú ý nhiều hơn đến tính năng động của các mối quan hệ giữa các nhà lãnh đạo, đặc biệt là quan hệ đối tác Nga-Trung trong không gian này và sự phổ biến các chính sách của họ. **Thứ hai**, nghiên cứu trong tương lai nên khám phá cách các đồng minh của Hoa Kỳ (ví dụ, EU) hợp tác với các đối thủ của Hoa Kỳ (ví dụ, Nga và Iran) về các sáng kiến phi đô la hóa và các tác động liên quan đến Hoa Kỳ. EU đã và đang phát triển các giải pháp thay thế cho hệ thống thanh toán dựa trên đồng đô la và cơ sở hạ tầng tài chính. Khi chính quyền Trump áp dụng lại các biện pháp trừng phạt đối với Iran vào năm 2019, EU không chỉ phát triển cơ chế của riêng mình để cho phép thanh toán vào việc mua dầu hỏa của Iran mà còn hợp tác với Nga về cơ sở hạ tầng thanh toán xuyên biên giới. Việc Nga loại bỏ đồng đô la Mỹ trong những năm gần đây cũng dẫn đến sự tích lũy dự trữ đồng euro của nước này. **Thứ ba**, điều quan trọng là phải nghiên cứu huy động rộng hơn từ đồng đô la Mỹ diễn ra trong không gian kỹ thuật số, xem xét vai trò của cả các tác nhân nhà nước và phi nhà nước. Chúng tôi đã thảo luận về BRICS Pay - một loại tiền kỹ thuật số BRICS đã phát triển, các lựa chọn BRICS thay thế cho SWIFT - và sự phát triển tiền tệ kỹ thuật số của ngân hàng trung ương BRICS riêng lẻ. Do đó, việc kiểm tra vai trò tiềm năng của tiền điện tử được tài trợ bởi các tổ chức tư nhân trong việc phi đô la hóa là rất quan trọng. Một số thành viên BRICS, chẳng hạn như Trung Quốc, đang dẫn đầu trong lĩnh vực này và tìm cách trở thành nhà hoạch định chương trình nghị sự và nhà hoạch định các chuẩn mực toàn cầu mới. Trong khi yếu tố này bắt đầu nảy sinh các thách thức về việc liệu Hoa Kỳ có thể thiết lập các tiêu chuẩn tài chính kỹ thuật số toàn cầu và duy trì vị trí dẫn đầu toàn cầu trong kỷ nguyên kỹ thuật số hay không là một hướng quan trọng cho các nghiên cứu trong tương lai.^[6]

*** Nhu cầu nhằm thay USD không chỉ riêng của BRICS**

Theo cơ quan truyền thông quốc tế Sputnik nước Nga loan tải bản văn ngày 23.6.2022, về việc xây dựng một loại tiền dự trữ quốc tế mới và nêu ra những điều kiện cần thiết khi muốn trở thành công cụ dự trữ phổ biến.

- Về việc xây dựng một loại tiền dự trữ quốc tế mới - theo Sputnik : * Đồng USD có vai trò đồng tiền chung của thế giới. * Quỹ Tiền tệ Quốc tế (IMF) là Ngân hàng Trung ương (NHTW) thế giới thực hiện chính sách tiền tệ chung. Quyền biểu quyết (Voting power- VP) lớn nhất của Mỹ (17%). Cùng đồng minh họ chi phối (VP trên 48%). Rổ tiền tệ (SDR) USD chiếm: 42%, EUR 31%. * Ngân hàng Thế giới (WB) - Bộ Tài chính Thế giới là Ngân hàng Phát triển chung. Quyền biểu quyết lớn nhất cũng là của Mỹ gần 30%. Cùng đồng minh họ chi phối gần 50%. * Tổ chức Thương mại Thế giới (WTO) là bước đi tạo lập một thị trường chung, chính là nền tảng của kinh tế toàn cầu và là một trong các trụ cột của trật tự thế giới. Chúng ta có thể thấy rất rõ: Mỹ và USD là lõi của nền tảng này. Hệ thống thanh toán quốc tế chủ yếu dựa trên hệ thống SWIFT cũng do Mỹ và châu Âu nắm giữ và chủ yếu dùng cho đồng USD và EURO. Việc thay thế đồng USD, vì thế, thực tế là *lật đổ vai trò của Mỹ và đồng USD*, tức là thay đổi trật tự thế giới.

- Về việc phát triển một loại tiền tệ muốn trở thành công cụ dự trữ phổ biến cần có những điều kiện, theo Sputnik:

1. Có hệ thống thanh toán xuyên biên giới an toàn, hiệu quả và rộng khắp được công nhận;
2. Nền kinh tế sản xuất ra hàng hoá mà nó là đại diện cũng như thước đo cần phải đủ lớn, bền vững, có mức độ giao dịch thương mại mở, bao phủ và ảnh hưởng toàn cầu rộng;
3. Thị trường tự do, cơ chế chính sách quản lý kinh tế công bằng, minh bạch, ít rào cản bảo hộ và có niềm tin;
4. Chính sách tiền tệ minh bạch, không bị đầu cơ, có tính dự báo cao và khả năng quản lý, năng lực giữ gìn giá trị đồng tiền ổn định;
5. Tự do chuyển đổi sang các loại tiền khác;
6. Tự do luân chuyển, ít nhất với các tài khoản vãng lai, tức tài khoản thanh toán cho các hoạt động, giao dịch thương mại;
7. Ít bị ảnh hưởng bởi các mục tiêu chính trị.

Tạo ra loại tiền tệ mang những yếu tố như thế không hề dễ. Thực tế đã cho chúng ta thấy, Mỹ và đồng minh đang là các quốc gia có nền kinh tế mạnh dẫn dắt kinh tế thế giới nên việc thay đổi trật tự ấy không hề dễ dàng.

Phản trên theo VOA News " *các quốc gia thành viên BRICS cũng có những bất đồng giữa họ. Bolsonaro trước đây đã đưa ra các tuyên bố chống Trung Quốc, trong khi Ấn Độ thách thức Bắc Kinh ở biên giới Ladakh nơi đang xảy ra các cuộc tranh chấp*"... Qua sự kiện này cho thấy nhóm BRICKS khó tránh khỏi tình trạng "đồng sàng dị mộng". Và

theo các nhận xét nêu trên của Viện ĐH Cambridge rằng *"một loại tiền tệ khác sẽ không có khả năng sớm thay thế đồng đô la"*, và của cơ quan truyền thông Nga Sputnik, rằng việc phi đô la hóa *"không hề dễ dàng"*.

Ngoài ra, còn phải kể đến sự hiện diện của quân đội Mỹ tại 750 căn cứ quân sự Mỹ đồn trú tại hơn 80 quốc gia trên khắp 5 Châu lục (*nước Anh có 145 căn cứ, nước Nga có trên 30 căn cứ, và Trung quốc có 5 căn cứ quân sự ở nước ngoài*) - (Theo The Soldiers Project). Với sự hiện diện của quân đội Mỹ tại khắp 5 Châu lục đã đóng vai trò tích cực trong việc ổn định trật tự thế giới và *"tăng cường khả năng lãnh đạo của Mỹ"*, cho nên đề xuất của Nhóm BRICS về triển vọng *"lật đổ vai trò của Mỹ và đồng USD"* xem ra khó trở thành hiện thực trong tương lai gần.

Đào Văn

Nguồn:

[1] India Times: [China hosts BRICS meeting amid rising economic concerns](#)

[2] DW Media , Germany: [Putin vows to reroute Russian exports to BRICS nations](#)

[3] AFP/France24: [Xi warns about 'expanding military alliances' at BRICS summit: state media](#)

[4] Al Jazeera, Qatar: [‘Cold War mentality’: China’s Xi denounces ‘abuse of sanctions’](#)

[5] VOA News: [Ukraine Tops Agenda at China’s BRICS Summit](#)

[6] Cambridge Org.: [Can BRICS De-dollarize the Global Financial System?](#)